

הוראות בנק ישראל

חוזר מס' 274/06

הקלות בקרן למימון הייצוא

בחוזרנו מס' 268/06 מיום 26.9.1969 הודעתי לכם על הקלות מסוימות למוסדות בנקאיים שנתנו בקרן למימון הייצוא אשראי מאמצעיהם החפשיים בסכום העולה על 8 אחוזים מפקדונותיהם החייבים בשיעורי גזילות של 65-70 אחוזים.

לאחר עיון נוסף בהתפתחות קרן הייצוא בשבועות האחרונים ובמצב הגזילות של המוסדות הבנקאיים, החליט נגיד בנק ישראל על שינוי ההסדר עליו הודעתי לכם, וזאת כדלקמן:

1. מוסד בנקאי הנותן אשראי מאמצעיו במסגרת קרן הייצוא (60 אחוזים של המימון במסגרת זו) בסכום העולה על 8 אחוזים מן הפיקדונות החייבים בגזילות של 65-70 אחוזים (להלן — הסכום העודף), הרי —

(א) הסכום העודף כולו ייחשב כאשראי שנתן המוסד הבנקאי באישור בנק ישראל לצורך סעיף 6 להוראות הגזילות;

(ב) במידה שאשראי מכון אחר מחוץ למסגרת קרנות הייצוא (שלא יעלה על 17 אחוזים מהפיקדונות הנ"ל) בתוספת הסכום העודף, עולים על המכסה של 25 אחוזים מהפיקדונות הנ"ל הקבועה לצורך סעיף 6 להוראות הגזילות, יהיה המוסד הבנקאי רשאי לבצע ניכיון משנה בבנק ישראל בגובה ההפרש (להלן — הסכום העודף שאינו משוחרר מגזילות).

2. מחלקת הבנקאות תבצע ניכיון משנה כאמור בסעיף 1 (ב) לעיל בריבית של 8 אחוזים לשנה. סכום ניכיון המשנה שמוסד רשאי לבצע במשך כל שבוע המתחיל ביום ה' (להלן — שבוע הנכיון) יהיה הממוצע השבועי של הסכום העודף שאינו משוחרר מגזילות בשבוע שהסתיים שבועיים לפני שבוע הנכיון. מוסד בנקאי חייב לפדות כל ניכיון משנה העולה על סכום זה בהתחלת כל שבוע נכיון.

3. ניכיון המשנה לפי סעיף 1 (ב) לעיל לא ייחשב כניכיון משנה במסגרת קרנות למימון הייצוא לצורך סעיף 2 (ב) להוראות הגזילות.

4. הסדר זה יכנס לתקפו בשבוע המתחיל ב-13.11.1969 (על בסיס הסכום העודף שאינו משוחרר מגזילות כאמור של השבוע שהסתיים ב-29.10.1969); ויימשך עד השבוע המתחיל ב-8.1.1970.

5. הסדר זה מחליף מ-13.11.1969 את כל ההקלות עליהן הודעתי בחוזר מס' 268/06.

מ א י ר ח ת
המפקח על הבנקים

כ"ט בחשוון תש"ל
19 בנובמבר 1969

צו בדבר ערבויות להבטחת אשראי — ערבות נגדית וערבון כסף

בחישוב נפח הערבויות להבטחת אשראי לפי סעיף 1 לצו הבנקאות (שיעורי ערבויות להבטחת אשראי), תשכ"ה — 1965, רשאי מוסד בנקאי להפחית את סכום ערבויותיו ב"אותו חלק של ערבות להבטחת אשראי —

1. שכנגדו קיימת ערבות בלתי תלויה של המדינה, של הנהלת הסוכנות היהודית לא"י, של בנק אחר בישראל, או של בנק מחוץ לישראל ;

2. שכנגדו הופקד ערבון כסף."

ברצוני להבהיר את עמדתי בקשר לערבות נגדית וערבון כסף, שנכיר בהם לצורך הפחתה זו. בחוזר זה "הבנק הערב" פירושו — הבנק שהוציא ערבות, ומבקש להעמיד כנגדה ערבות נגדית; "ערב שני" או "ערב נגדי" פירושו — בנק, המדינה או הסוכנות, שהוציאו התחייבות המהווה ערבות נגדית בעיני הבנק הערב.

1. ערבות נגדית צריכה להעניק לבנק הערב את הזכות להיפרע במישרין מהערב הנגדי, אם הבנק הערב יצטרך לקיים את ערבותו

בדרך כלל, נתמלא תנאי זה כאשר הערבות של הערב הנגדי הופנתה ישירות לבנק הערב. אולם, אם הערבות של הערב השני הופנתה לנושה, הנהנה מהערבות של הבנק הערב, ולא לבנק הערב, אין זאת ערבות נגדית. במקרה כזה, ערבים גם הבנק הערב וגם הערב השני לאותה עסקה, ולפי חוק הערבות, תשכ"ז — 1967, סעיף 12, "שנים או יותר שערבו חיוב אחד, אם במאוחד ואם בנפרד, יהיו אחראים יחד ולחוד". הבנק הערב עלול לא להיות זכאי להיפרע מהערב השני, ולכן ערבותו של הערב השני לא תיחשב כערבות נגדית.

אם, למשל, נתן בנק א' הלוואה רגילה ללקוח, וקיבל ערבויותיהם של בנקים ב' ו-ג', לתשלום מלוא סכום ההלוואה על-ידי הלקוח, בנק ב' ובנק ג' לא יהיו רשאים לראות זה את ערבותו של השני כערבות נגדית, בהיעדר הסכם ביניהם המטיל את האחריות הסופית על אחד מהם.

2. הערב הנגדי צריך להתחייב במפורש לפצות את הבנק הערב בקשר לעסקת הערבות

בדרך כלל, נתמלא תנאי זה אם הערב הנגדי הזכיר בהתחייבותו את העסקה, העסקות או סוג העסקות שהבנק הערב ערב להן. בהנחה שתנאי זה נתמלא, אין נפקה מינה אם ערבותו של הערב הנגדי מנוסחת כערבות לקיום החוב על-ידי החייב העיקרי, כהתחייבות לפצות את הבנק הערב אם הוא יצטרך לקיים את ערבותו, או אפילו כערבות להתחייבותו של האדם שביקש את הערבות מהבנק הערב (להלן — מבקש הערבות) לפצות את הבנק הערב אם האחרון נאלץ לקיים את ערבותו.

לעומת זאת, במקרים הבאים לא נכיר בהתחייבות כערבות נגדית :

א. ערבות כללית

לא נכיר בערבותו של הערב הנגדי אם היא מנוסחת כערבות כללית לכל חובותיו של מבקש הערבות. במקרה כזה יתכן שקיימים — בזמן מתן הערבות על-ידי הבנק הערב — או יוצרו בעתיד חובות אחרים של מבקש הערבות לבנק הערב. אם יש זכות בידי הבנק הערב להשתמש בערבות הנגדית לכסות חובות אחרים מלבד הערבות של הבנק הערב, אין ביטחון מוחלט שהערבות של

הבנק הערב תכוסה על-ידי הערבות הנגדית. אם בנקים ירצו לקבל ערבויות כלליות כאלה, יצטרכו להתנות בהן כי הערבות תשמש בראש וראשונה לכיסוי חובות של האדם הנערב בגין ערבויות שנתן הבנק הערב, ורק לאחר חיסול כל ערבויות אלה, תשמש הערבות להבטחת חובות אחרים של מבקש הערבות. כיוון שבעבר נהגנו, במקרים מסויימים, לקבל ערבות כללית כנ"ל כערבות נגדית, נפעיל את המבחן הנ"ל רק לגבי ערבויות שתתקבלנה על-ידי הבנקים לאחר כ"ג בשבט תש"ל (30 בינואר 1970). לגבי עסקות בעבר, נחיר לבנקים להשתמש בערבות כללית כערבות נגדית עד הסכום המכסימלי של הערבות הנגדית.

ב. ערבות לביטחונות

לפעמים, מוסר מבקש הערבות לבנק הערב ביטחונות להבטחת ערבותו, כגון שטרות. ערבות של ערב שני לביטחונות אלה אינה מהווה ערבות נגדית. אם, למשל, מסר מבקש הערבות לבנק הערב שטר, שנועד לשמש כביטחון לערבויות שהוציא הבנק הערב בקשר לעסקות תיווך של שטרות אחרים, אין ערבותו של ערב שני לתשלום השטר לביטחון מהווה ערבות נגדית, אף אם הערבות הופנתה ישירות לבנק הערב. ערבותו של ערב נגדי צריכה להיות קשורה במישרין לעסקה הנערבת על-ידי הבנק הערב.

3. הבנק הערב צריך להיות זכאי לממש את הערבות הנגדית במועד שהוא חייב לקיים את ערבותו

בדרך כלל, נתמלא תנאי זה כאשר זמן פרעונה של הערבות הנגדית חופף את זמן פרעונה של ערבות הבנק הערב. אם הערבות הנגדית ניתנת למימוש רק במועד מאוחר יותר מזמן פרעונה של ערבותו של הבנק הערב, אין לבנק הערב כיסוי מידי להתחייבותו. אולם, אם הבנק הערב רשאי לתבוע קיום הערבות הנגדית מיד לאחר קיום ערבותו, לא תהיה הערבות הנגדית פסולה אם הערב הנגדי נהנה משהות של לא יותר משבוע לקיים את ערבותו (או, אם הערב הנגדי הוא בנק בחוץ לארץ, לא יותר משבועיים).

4. הערבות הנגדית צריכה להיות בלתי תלויה

אם כי תנאי זה מובן מאליו, ברצוננו להדגיש שהוא חל במקרה מיוחד, כאשר הערב הנגדי התחייב לפרוע ערבותו מתוך חשבון מסויים — בתנאי שחשבון זה יעמוד ביתרת זכות ביום הפירעון. התחייבות כזאת אינה מהווה ערבות בלתי תלויה.

5. התחייבות כחייב עיקרי בלבד אינה ערבות נגדית

בדרך כלל, עלולה בעיה זו להתעורר בקשר להתחייבויות של המדינה או של הסוכנות היהודית לא"י, שגם הן יכולות להיות ערבים נגדיים לפי הצו. אם, למשל, עשתה הסוכנות שטר, והבנק הערב ערב לפרעונו, אין הסוכנות משמשת כערב נגדי, אף על פי שהבנק הערב זכאי לדרוש פירעון השטר מהסוכנות. התחייבות הסוכנות כעושה השטר אינה ערבות כלל, ולכן אינה משמשת כערבות נגדית כלפי הבנק הערב.

6. ערבון כסף

התנאים הנ"ל, ובעיקר אלה שבסעיפים 2 ו-3 לעיל, כוחם יפה גם לגבי ערבון כסף, שגם הוא עשוי לשמש להפחתת נפח הערבויות של הבנק הערב.

7. דיווח

על מנת להסיר כל ספק, ברצוננו להדגיש, כי על המוסדות הבנקאיים לדווח לנו על הסכום הכולל של כל הערבויות להבטחת אשראי, לפני ניכויים בגין ערבויות נגדיות וכו', וזאת בהתאם לחלק ב' של "דו"ח על ערבויות להבטחת אשראי" (טופס 180).

8. ביטול חוזר מספר 162/06

חוזר מספר 162/06 מיום 10 בספטמבר 1965 — בטל.

כ"ד בטבת תש"ל
2 בינואר 1970

מאיר חת
המפקח על הבנקים

חוזר מס' 282/06

הקלות בקרן למימון הייצוא

הנני מתכבד להודיעכם כי נגיד בנק ישראל החליט להאריך את תוקפן של ההקלות בקרן למימון הייצוא עליהן הודעתי בחוזרי מס' 274/06 מיום כ"ט בחשוון תש"ל (10 בנובמבר 1969). תוקף ההקלות הוארך איפוא עד השבוע המסתיים ביום י"ט אדר א' 25.2.70. פרט לכך ישארו בעינן הוראות חוזר מס' 274/06.

ב' שבט תש"ל
9 בינואר 1970

מאיר חת
המפקח על הבנקים